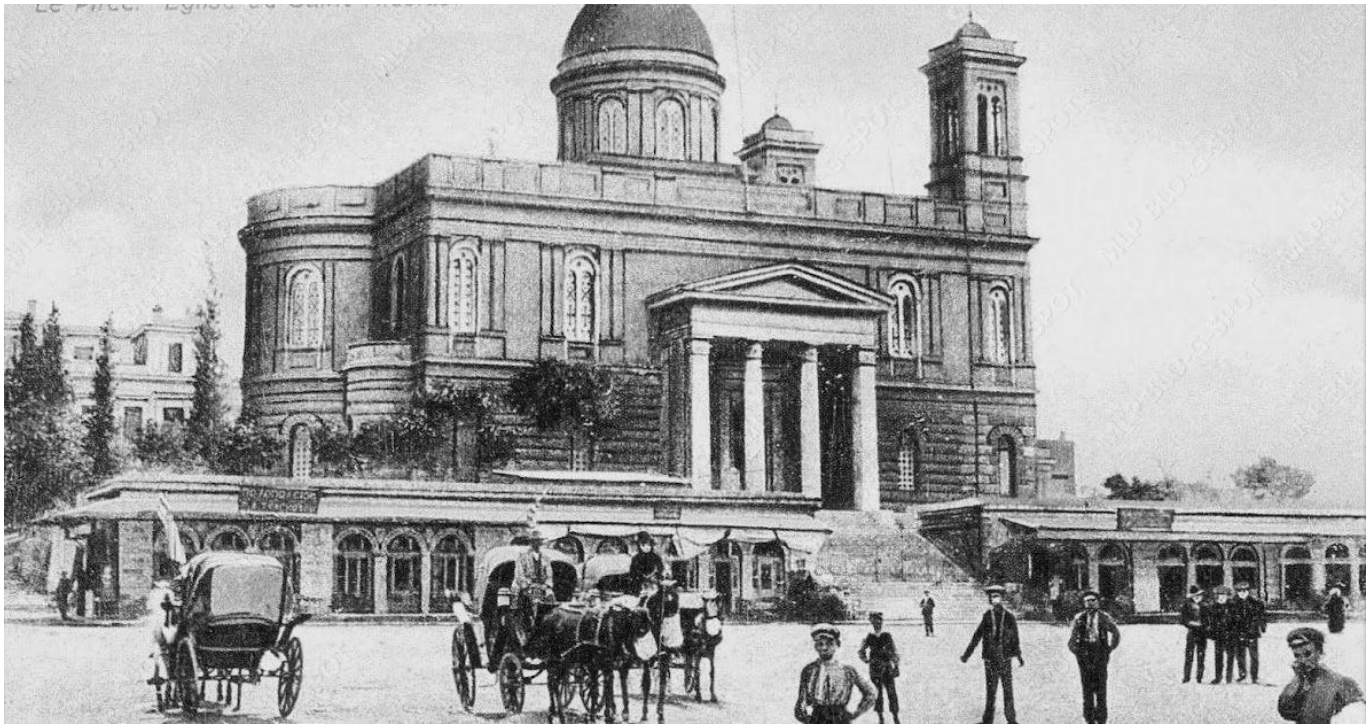
06/11/2026

Ο μεγαλοπρεπής και καλλιμάρμαρος ναός του Αγίου Νικολάου Πειραιώς

/ Γνώμες

- **Γράφει ο Πάνος Ν. Αβραμόπουλος**

Δεσπόζει επιβλητικά με την περίτεχνη κατασκευή του πού περιλαμβάνει και αρχιτεκτονικά στοιχεία κορινθιακής τεχνοτροπίας, το λευκό αρχοντικό του μάρμαρο, αλλά και την βαρύτιμη κοινωνικά ιστορία του, στην παραλιακή ακτογραμμή του εμπορικού λιμένος του Πειραιά, ο ιστορικός ναός του Αγίου Νικολάου Πειραιώς ή και ονομαζόμενος Αγίου Νικολάου τον Υδραίων, αφού είναι συνυφασμένος με την κοινωνική και οικονομική ανάπτυξη της υδραϊκής συνοικίας στον Πειραιά. Με την αγάπη, τη φροντίδα και την ηθική μέριμνα εξάλλου των Υδραίων του Πειραιά και σε σχέδια του διακεκριμένου αρχιτέκτονα συμπατριώτη τους Ιωάννη Λαζαρίμου, θεμελιώθηκε το 1879 ο σημερινός καλλιεπής ναός του Αγίου Νικολάου, ημερομηνία κατά την οποία συστήθηκε ο προοδευμένος και ακμάζων Υδραϊκός Σύνδεσμος Πειραιώς, που συνέδεσε κατά μοναδικό τρόπο την ύπαρξη και η ιστορία του, με τον Άγιο Νικόλαο, ο οποίος έφερε έν άλλοις και το όνομά του, Άγιος Νικόλαος των Υδραίων.

Αποτελώντας την μητρόπολη της ναυτοσύνης ο Πειραιάς, ο μεγαλύτερος λιμένας της χώρας δεν θα μπορούσε να μην τιμήσει με μία μεγαλοπρεπή εκκλησία του, τον

προστάτη των ναυτικών, των κατατρεγμένων, αλλά και τον ορφανών παιδιών Άγιο Νικόλαου. Τον άγιο Νικόλαο στη στοργική αγκάλη και ελπίδα του οποίου, προσέφευγαν όλοι οι ναυτικοί μας, όταν έρχονταν αντιμέτωποι με το θυμό και τα στοιχεία της θάλασσας, αλλά και για να ζητήσουν επίσης την ηθική συνδρομή του, στο δύσκολο δρόμο της επαγγελματικής τους επιβίωσης, μέσα στη θάλασσα. Άπειρα τα τάματα στη μνήμη του σεπτού αγίου μας ιεράρχη και επισκόπου Μύρων της Λυκίας Αγίου Νικολάου, αλλά και άλλα τόσα και περισσότερα ακόμα, τα θαύματα τα οποία έκανε, σώζοντας στην κυριολεξία από το θάνατο αλλά και από παντοειδούς είδους καταστροφές, τους ναυτικούς της πατρίδας μας. Όπως και κάθε πιστό που στην ευλογία και την ηθική σκέπη του, απέθετε τις ελπίδες του στη ζωή. Είναι μάλιστα πολύ ενδεικτικό το γεγονός, ότι τα παλιά χρόνια οι ναυτικοί μας στον Πειραιά ανεξαρτήτως σε ποια συνοικία του ευρίσκονταν, έβγαζαν ευλαβικά το ναυτικό σκούφο τους και έστρεφαν το κεφάλι τους προς την κατεύθυνση της εκκλησίας του Αγίου Νικολάου, για να εκφράσουν το σεβασμό και την ευλάβεια τους στον προστάτη και έφορο της ναυτοσύνης. Ενώ ο πανηγυρικός εορτασμός του Αγίου Νικολάου στον Πειραιά κάθε χρόνο στις 6 Δεκεμβρίου, αποτελούσε το κεντρικό κοινωνικό γεγονός της πόλης και η πανήγυρη της ιεράς εικόνας του αγίου στους κεντρικούς δρόμους της πόλης, ύπο τους βαρείς ήχους από τους μπουρούδες των καραβιών – που με αυτό τον τρόπο εξέφρασαν το σεβασμό τους στη μνήμη του αγίου – γίνονταν αντιληπτή από κάθε σημείο της πόλης του Πειραιά.

Όμως και ένα άλλο ακόμα ιστορικό στοι-χείο, τεκμηριώνει την αδιάρρηκτη στην αχανή λεωφόρο του χρόνου σχέση, του αγίου Νικολάου με τους ναυτικούς και τους ξενιτεμένους μας. Παλαιότερα παραπλεύρως του ιερού ναού του αγίου Νικολάου, λειτουργούσε δίπλα στο τελωνείο επιβατηγός σταθμός για τους Έλληνες, που θα έπαιρναν το μικρό δρόμο της ξενιτιάς και για τα μεγάλα ταξίδια στην Αμερική και την Αυστραλία. Οι συγγενείς που αποχαιρετούσαν τα αγαπημένα τους πρόσωπα για την ξενιτιά, άναβαν ένα κεράκι και προσεύχονταν ευλαβικά στον Άη Νικόλα, να τους εξασφαλίσει καλό και ανέφελο ταξίδι, αλλά και να τους βοηθήσει να ευδοκιμήσουν επαγγελματικά, στη μεγάλη απόφαση της σταδιοδρομίας τους στην ξενιτιά. Έτσι η εκκλησία του αγίου Νικολάου πρόσφερε στους ταξιδεύοντες στο εξωτερικό, μια αναμνηστική εικόνα του αγίου Νικολάου, που ένδακρεις την κρατούσαν ως φυλαχτάρι, ελπίδα και ηθικό αποκούμπι, σε κάθε δύσκολη στιγμή μακριά από την πατρίδα.

Ο σημερινός επιβλητικός ναός του αγίου Νικολάου, είναι ο τρίτος κατά σειρά ναός που ανηγέ-ρθη με τη φροντίδα και τη μέριμνα πάντα, τον Υδραίων του Πειραιώς. Σε ότι αφορά το μέγεθός του έχει τον τριπλάσιο όγκο και το διπλάσιο ύψος, από το ναό του πολιούχου αγίου Σπυρίδω-νος. Και η ομώνυμη ενορία του αγίου Νικολάου, ήταν η μεγαλύτερη στον Πειραιά μέχρι να είναι ανεγερθούν οι ναοί του αγίου Νείλου και της Ζωοδόχου Πηγής. Σημειώνοντας εδώ πως και η ανέγερση του καλλιεπούς ναού του αγίου Νείλου, είναι συνυφασμένη με τον άγιο Νικόλαο. Ο αρχικός ναός του αγίου Νικολάου, στο σημερινό ακριβώς σημείο της μεγάλης εκκλησίας, θεμελιώθηκε στις 22 Ιουλίου του 1844 με την αρωγή της εθελοντικής εργασίας των κατοίκων της Υδραίικης συνοικίας, των οποίων επικεφαλής ήταν ο Αναστάσιος Ρομπότσης, που η κατοικία του ευρίσκονταν στην περιοχή των Μύλων, δηλαδή στη σημερινή περιοχή της Πλατείας Πηγάδας. Ο Ρομπότσης που ήταν ένας ευλαβής και προοδευτικός άνθρωπος και απολάμβανε τις καθολικής εκτίμησης των συμπατριωτών του απο την Ύδρα, πρωτοστάτησε στην ανέγερση της αρχικής μικρής εκκλησίας του αγίου Νικολάου. Μάλιστα μπροστά από το πρώτο το εκκλησάκι του αγίου Νικολάου, υφίστατο μία από τις παλαιότερες πλατείες του Πειραιώς η Πλατεία Αμαλίας. Και την ίδια περίοδο η σημερινή Πλατεία Καραϊσκάκη τότε ονομάζεται Πλατεία ‘Οθωνος. Προϊόντος του χρόνου όμως η πληθυσμιακή έξαρση των Υδραίων στον Πειραιά, συμβάδιζε με την ανάγκη της δημιουργίας ενός μεγαλύτερου ναού, που θα μπορούσε να ικανοποιήσει τα θρησκευτικά και τα λατρευτικά τους καθήκοντα.

Και προς αυτή την κατεύθυνση το 1852 ξεκίνησε η ανέγερση του δεύτερου ναού,

από τους Πειραιώτες υδραίους, σε σχέδια που είχαν εκπονήσει ο βασιλικός Μηχανικός Λόρενζεν και ο Μηχανικός του Δήμου Πειραιώς Πετμεζάς το 1851. Ενώ στα 1879 συμβολικό έτος της δημιουργίας του Υδραϊκού Συνδέσμου Πειραιώς και εφόσον πια ο πληθυσμός των Υδραίων στον Πειραιά είχε γεωμετρικά αυξηθεί, ελήφθη η απόφαση της ανέγερσης του νέου μεγάλου επιβλητικού σημερινού ναού του αγίου Νικολάου. Για την ανέγερση του ναού όπως προαναφέ-ραμε με τη συνδρομή των Υδραίων, απαιτήθηκε ποσό της τάξης των 200.000 δραχμών και τα σχέδια της οικοδόμησης του ναού, εκπόνησε ο διακεκριμένος Υδραίος Αρχιτέκτονας Ιωάννης Λαζαρίμος. Τα εγκαίνια της εκκλησίας μέσα σε μία ατμόσφαιρα ηθικής και πολιτισμικής πανδαισίας, έγιναν στις 2 Νοεμβρίου του 1886, από τον τότε δήμαρχο Πειραιώς Τρύφωνα Μουτσόπουλο, ο οποίος αδιαφιλονίκητα είχε συνδέσει το όνομά του με όλα τα μείζονα έργα υποδομής και πολιτισμού του Πειραιώς. Πάραυτα ο ναός εσωτερικά δεν ήταν διακοσμημένος, ενώ εξωτερικά δεν είχε επενδυθεί, γεγονός για το οποίο Υδραίοι του Πειραιά αισθάνονταν αδήριτη την ανάγκη, να κάνουν το παν και να μαζέψουν τα απαιτούμενα χρήματα για να αποπερατώσουν και αισθητικά, τον καλλιεπή και μεγαλοπρεπή ναό τους. Έτσι με τη συγκέ-ντρωση ποσού 300.000 δραχμών πολύ μεγαλύτερου δηλαδή και από αυτό το ποσό που απαι-τήθηκε για την ανέγερση του ναού, έλαβε χώρα η εσωτερική διακόσμηση – αγιογράφηση του ναού- καθώς και η εξωτερική επένδυσή του με το ωραίο λευκό μάρμαρο, που του προσδίδει μια μοναδική μεγαλοπρέπεια. Σε ότι αφορά την αρχιτεκτονική του τεχνοτροπία, ο Άγιος Νικόλαος, ανήκει στην κατηγορία των σταυροειδών εγγεγραμμένων και έχει τρείς τρούλους, από τους οποίους οι δύο είναι χαμηλοί, ενώ ο κεντρικός είναι μεγάλος ελλειψοειδούς μορφής, με νησιώτικο «φανάρι» στην κορυφή του.

Ο ναός του αγίου Νικολάου Πειραιώς με την πρόδηλη- μοναδική αισθητική του καλλιέπεια και τον δυσθεώρητο όγκο του, δικαίως κατατάσσεται, ως ο μεγαλύτερος και ο ομορφότερος ναός του Πειραιώς. Τα προηγούμενα χρόνια δέσποζε στην ακτογραμμή του Πειραιά με τους επιβλη-τικούς κόκκινους τρούλος του. Σήμερα ωστόσο οι τρούλοι φέρουν το χρώμα μπλε, σε απόλυτη αρμονία με τη θάλασσα της οποίας ο άγιος είναι προστάτης. Είναι συνάμα και ένας πολύ γερά θεμελιωμένος ναός, στην κυριολεξία απόρθητο φρούριο, Όπως εξάλλου εν τοις πράγμασι αποδείχθηκε με τους γερμανικούς βομβαρδισμούς το 1941, αλλά και με τους «συμμαχικούς» το 1944. Και καθώς το οστικό κύμα από τους παραπάνω βομβαρδισμούς στην κυριολεξία χτυπούσε το ναό, ο άγιος Νικόλαος έμενε απρόσβλητος, για να μας θυμίζει τη θεία χάρη του και την γερή κατασκευή του. Επίσης σημειώνουμε ότι τα τελευταία χρόνια έχουν τοποθετηθεί 3 όμορφα ρολόγια στον άγιο Νικόλαο, τα δύο στην πρόσοψη και το τρίτο προς την Ακτή Μιαούλη.

Σε όλο τα διάβα της ιστορικής του πορείας, ο άγιος Νικόλαος αποτέλεσε ένα

ατρύγετο μελίσσι κοινωνικής ευποιίας και πολιτισμικής δημιουργίας. Και μέσα στις αγκάλες του η ευλαβής χριστιανή Ελένη Μαμάη το γένος Λυμπέρη, που συμμετείχε στο φιλανθρωπικό έργο και στις ιρανικές επιτροπές του ναού, πρωτοστάτησε στη συγκέντρωση χρημάτων για την ανέγερση του ιερού ναού του αγίου Νείλου. Μάλιστα η Ελένη Μαμάη είχε ιδρύσει και την αδελφότητα «Αδελφότης των Κυριών Άγιος Νείλος ο Μυροβλήτης», η οποία γιόρταζε το σεπτό άγιο της Κυνουρίας, πραγματοποιώντας λειτουργίες και τελετές στην εκκλησία του αγίου Νικολάου. Και κατόρθωσε με την επιμονή της, την αγάπη της και την ηθική αφοσίωση στον άγιο Νείλο, να συγκεντρώσει με τους εράνους της αδελφότητας, τα απαιτούμενα χρήματα για την ανέγερση του φερώνυμου ναού του.

Με το μοναδικό του κάλλος, τη μακραίωνη ιστορία του, την οποία πάντα επικουρούσε η μεγα-λουργία του Υδραίικου στοιχείου του Πειραιώς, τα ατελείωτα θαύματα του και την ακένωτη ευλάβεια με την οποία τον περιβάλλει ο λαός του Πειραιώς, αλλά και πολίτες από όλη τη χώρα, Ο άγιος Νικόλαος συνιστά ένα περίσεπτο ορθόδοξο και πολιτισμικό στολίδι, για το κορυφαίο λιμάνι της χώρας μας, αλλά και έναν από τους ομορφότερους και ιστορικότερους ναούς της Ελλάδας. Για αυτό εξάλλου θεωρείται και ο πιο πολύ φωτογραφημένος ναός, από τους αμέτρητους επισκέπτες με κρουαζιέρα, που αποβιβάζονται στο λιμάνι πλησίον του ναού !